Gure bizimoduak zuzenean eta zeharka eragiten du beste pertsona batzuen bizitzan eta ingurumenean.

Kidenda
Cáritas - Misioak - Alboan --

Bilbao
UDALA
AYUNTAMIENTO

Proiektu kooperatiboaren helburuak:

- Gure bizimoduak gizonen eta emakumeen bizitzan eta ingurumenean nola uzten duen arrastoa eta nola eragiten duen deskubritzea.
- Nola eragiten duen gure kontsumoak aztarna ekologikoan eta klima-aldaketan.
- Pertsonak eta ingurumena kaltetu gabe erosteko aukera hurbilak ezagutzea.
- Nola egin diezaiokegu ekarpena 2030 Agendari (GJH).

Glosarioa:

Klima-aldaketa: Planetako ziklo klimatiko naturalen alterazioak giza jardueraren eraginez, bereziki industria-jarduera intentsiboek atmosferara egiten dituzten CO^2 emisio masiboak eta erregai fosilen erreketa masiboa.

Karbono-aztarna: Karbono-aztarna gizakiak produktu bat fabrikatzean edo eguneroko jarduerak egitean sortzen duen berotegi-efektuko gas kantitatea da. Isuritako CO^2 tonatan adierazten da.

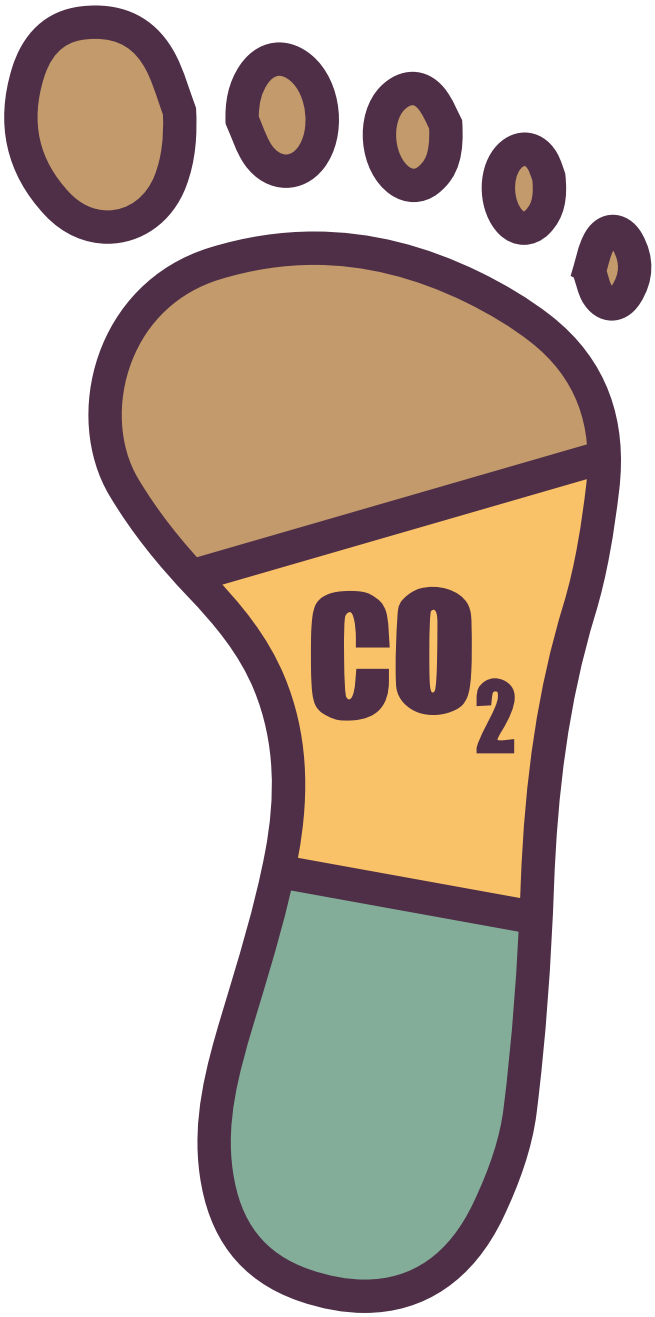

Aztarna ekologikoa giza jarduerek naturan duten eraginaren neurria da, eta baliabideak sortzeko eta jarduera horren inpaktuak xurgatzeko behar den azalerak adierazten du.

Ur-aztarna: normalean kontsumitzen ditugun ondasun eta zerbitzuak ekoizteko erabiltzen den ur gezaren guztizko bolumena definitzen duen ingurumen-adierazlea da. Beharrezko aldagaia da, eta produktu bat fabrikatzea zenbat kostatzen zaigun esaten digu.

Berotegi-gasak: Troposferan dauden karbono dioxidoa edo metanoa bezalako gasak, lurraren azaletik eguzki-beroaren ihes-erritmoa kontrolatzen duen sabai gisa jarduten dutenak.

Berotegi-efektua: Planetaren beroketa progresiboa, giza ekintzak ingurumenean eragiten duena, batez ere industria-jarduera intentsiboen ondoriozko CO^2 isuriak eta erregai fosilen erreketa masiboa direla eta.

Erresilientzia: Erresilientzia zoritxarrera ondo egokitzeko prozesua da.

Hondakinak: Materia erabilezina, botatzen dena eta gauza bat deskonposatu edo suntsitzearen ondorioz sortzen dena.

Baso-soiltzea: Basoek estalitako azalerak desagertu edo gutxitzeari aplikatutako terminoa, mundu osoan handitzeko joera duena.

Birziklatzea: Produktu berriak fabrikatzeko erabiltzen diren materialak lehengai bihurtzean datza.

Berrerabiltzea: ekintza honen bidez, baztertutako ondasunak edo produktuak, hondakina deritzenak, berriro erabil daitezke, eta sortu zireneko erabilera bera edo desberdina eman.

Murriztu: beharrezkoak ez diren gauzen kontsumoa murriztea esan nahi du.

Bidezko merkataritza: pertsonen eskubide ekonomiko eta sozialak eta ingurumena errespetatzen dituen merkataritza-sistema alternatiboa. Munduko ekoizle txiki eta txikiei aukerak ematen dizkien sistema kooperatiboa da.

Ingurumen-errefuxiatua: klima-errefuxiatua edo ingurumen-etorkina da bere jatorrizko eskualdetik migratu edo ebakuatu behar duen pertsona, bertako habitataren aldaketa azkarrak edo epe luzekoak direla eta; besteak beste, lehorteak, desertifikazioa eta itsas mailaren igoera (hau da, klima-aldaketaren ondorioak).

Jasangarritasuna: Baldintza sozialak, ekonomikoak, hezkuntzakoak, juridikoak, etikoak, moralak eta ekologikoak arrazionalizatzeko prozesua, aberastasunen gehikuntza ingurumenaren onuretan egokitu ahal izateko, etorkizuneko belaunaldien ongizatea bermatzeko. Jasangarritasuna ere dei dakioke.

Kontsumo arduratsua: produktuen eta zerbitzuen hautaketari erantzuten dio, kalitatearen, prezioaren, ingurumen- eta gizarte-inpaktuaren eta horiek egiten dituzten enpresen jokabidearen arabera.

Egin beharreko urratsak:

Urrats guztiak taldean egiten dira; beraz, gehienez ere sei laguneko lantaldeetan banatu behar dira ikasleak:

1. - Ikertuko dugu: ZER DA AZTARNA EKOLOGIKOA?

Taldeak enuntziatu hauekin lotutako informazio idatzia eta grafikoa bilatu eta laburbildu behar du

- Definitu aztarna ekologikoaren kontzeptua eta haren osagaiak
- Biogaitasunaren kontzeptua.
- Aztarna ekologikoak klima-aldaketarekin eta ingurumen-degradazioarekin duen lotura
- Nola kalkulatzen den aztarna ekologikoa
- Aztarna ekologikoaren eta karbono-aztarnaren historia
- Aztarna ekologikoa, herrialdeen eta pertsonen arabera
- Euskadiko Aztarna Ekologikoa
- Aztarna ekologikoak zer ondorio dituen planetako pertsonengan eta planetan bertan

Informazio horrek aurkezpen bat egiteko balioko du, hautatutako aplikazioa edo programa erabiliz (power-point, prezi, Mentimetery...). Ikasgelan aurkeztuko da, eta beste klase batzuetara aurkez daiteke, kontzientziatzeko.

2.- NIRE AZTARNA EKOLOGIKOA: Zein da nire aztarna ingurumenean?

Interneten hainbat kalkulagailu aurki daitezke zuen aztarna neurtzeko. Aukeratu horietako bat

Espainiera: http://www.vidasostenible.org/ciudadanos/mide-tu-huella-ecologica/ https://www.footprintcalculator.org/home/es
Euskaraz: http://www.tuhuellaecologica.org/portatuta.htm
Ingelesa: https://www.footprintcalculator.org/signup

Parte-hartzaile bakoitzak galdetegia bete ondoren, emaitzak bateratzen dira, eta taldean galderak eta ondorioak lantzen dira:

Kontsumo-elementuetako zeinek du aztarna ekologiko handiena: garraioak, urak, etxebizitzak, elikadurak...?

Nola murriztu dezakegu gure aztarna? Hobetzeko proposamenak egingo ditugu eta konpromisoak hartuko ditugu. Egindako kalkuluak eta hartutako konpromisoak hainbat bitartekoren bidez jakinarazten saiatuko gara (Padlet, Drive, blog. Google Classroom...)

3.- JATEN DUDANAREN AZTARNA EKOLOGIKOA

Aplikazio praktikoa. Talde bakoitzak taldeko kideek egunero kontsumitzen duten elikagai bat aukeratu behar du, eta produktu horren aztarna ekologikoa kalkulatu.

Elikagaien aztarnaren kalkulua: https://www.bbc.com/mundo/noticias-46559942

Taldeka, elikagaien aztarna ekologikoa definitzen duten elementuak lantzen dira, eta gure elikagaien kontsumoaren aztarna ekologikoaren taldeko batez bestekoa aurkezten dugu grafikoetan. Erakusketa edo mural formatuan, ikasgelatik kanpo taula bat jarri behar da, ikasgelan hautatutako produktuen aztarna ekologikoarekin, eta, ondoan, proposamen alternatibo bat, aztarna ekologikoa murrizteko.

Martxoaren 15a, kontsumo arduratsuaren eguna, edo ekainaren 5a, Ingurumenaren Munduko Eguna, aprobetxa daiteke hori azaltzeko.

4.- EKIN

Ezagutu kontsumo arduratsua eta bidezko merkataritza

Bideo-merkataritza bidezkoa: Bat egin Bidezko Merkataritzarekin
https://www.youtube.com/watch?v=O0aAiYiKRzI&t=19s

Kontsumo arduratsuaren bideoa: GIH 12 | Ekoizpen eta kontsumo arduratsua
https://www.youtube.com/watch?v=4cXuOxlzZnw

Bi bideo horiek berrikusi eta beste aukera batzuk ikertu ondoren, ikasleek eta irakasleek ikastetxean zer proposamen egin ditzaketen erabakitzen da.

Azken fase horretan, taldeek prozesuaren faseetan ateratzen joan diren proposamenak jasoko dituzte, eta 17 GJHetan txertatzen joango dira, 20/30 agendaren ekintzaren zati gisa. Hori ikastetxeko telebistentzako aurkezpen digital batean, horma-irudi batean (ikastetxeko ageriko lekuetan jarriko dira) eta ekintza horiek ikastetxean betetzen diren ebaluatzeko sistema bat planteatuko da.

GJHak irakurtzeko materialak:

GJHak https://www.youtube.com/watch?v=MCKH5xk8X-g
Euskaraz: https://www.youtube.com/watch?v=IT9rJkK6WiU

Eranskinak
GJH jomugak:
pdf: https://www.mdsocialesa2030.gob.es/agenda2030/documentos/metas-ods.pdf
ODS ikonoak:
https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/2015/09/la-asamblea-general-adopta-la-agen-da-2030-para-el-desarrollo-sostenible/
https://www.unescoetxea.org/dokumentuak/AGENDA_2030_EUSKADI.pdf

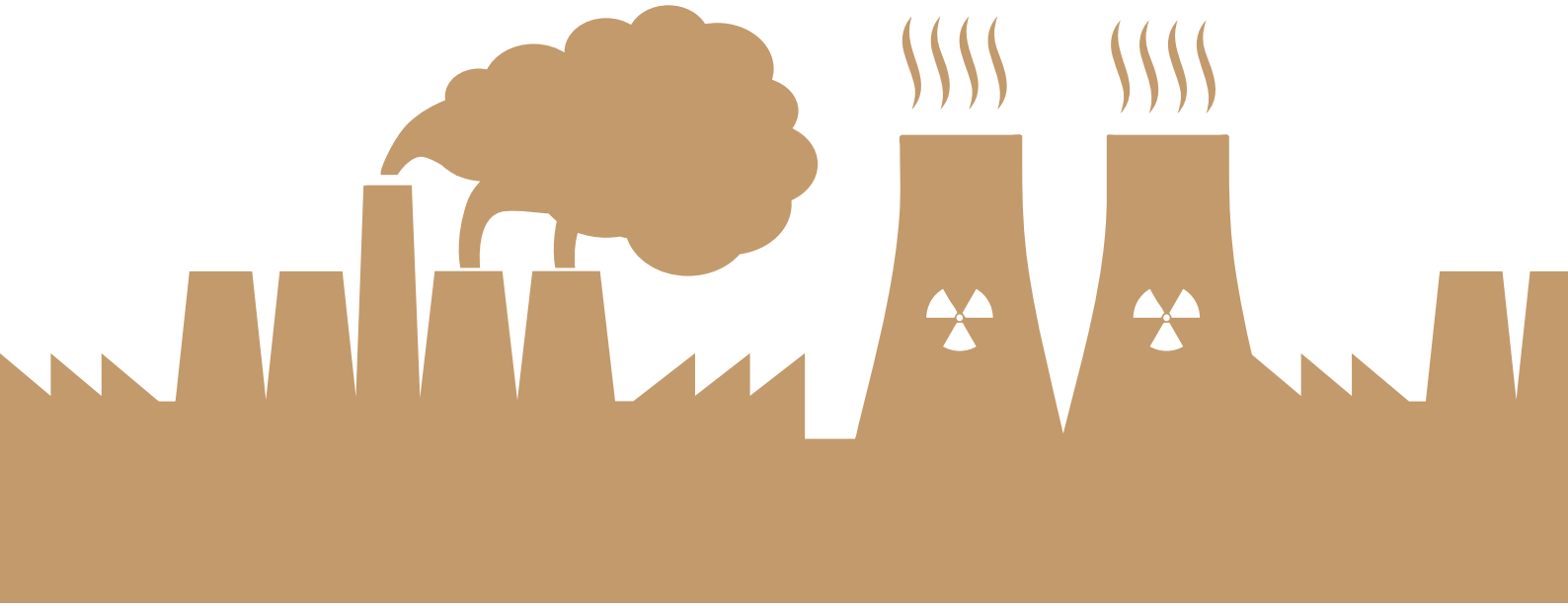

Ebaluazioa:

Ez du ezertarako balio lankidetza-proiektu hau osatzen duten jarduera guztiak burutzeak, proposatutako helburuen betetze-mailaren berri emango digun azken ebaluaziorik egiten ez bada. Alde batetik, ebaluazio-irizpide orokor batzuk ezartzen dira, ikasleek ikaskuntza esanguratsua lortzeko proiektuak izan duen erabilgarritasuna jakiteko.

Irizpide horiek honako hauek dira:

Taldea:

EBALUAZIO	NAHIKO	ZERBAIT	GUTXI	EZER EZ
Gai dira beren hitzekin azaltzeko zer den aztarna ekologikoa, ingurumenaren degradazioa eta bizimoduarekin eta kontsumoarekin duten lotura.				
Aztarna ekologikoa eta hura osatzen duten aldagaiak nola kalkulatzen diren ulertzen dute.				
Ulertzen dute ingurumena kontserbatzeko eta modu jasangarrian erabiltzeko beharra.				
Pertsonentzako eta ingurumenerako alternatiba iraunkorrak ezagutzen dituzte.				
Beren egunerokotasunean aztarna ekologikoa murrizteko alternatiba k proposatzeko gai dira.				

Bestalde, ikasleek proiektua ebaluatuko dute, eta horrek balioko du jakiteko ea proiektua haientzat interesgarria izan den eta ezagutzak errazago eskuratzeko balio izan dien, edo, aitzitik, hobetu egin behar den. Talde bakoitzeko ikasleek bete beharreko ebaluazio-inkesta honako galdera hauek osatuko dute:

		Balorazioa (1-10)
- Dakidana baino zerbait gehiago ikasi dut proiektu honen garapenarekin.		
- Proiektuan landu den gaia interesatu zait.		
- Lortu nahi genituen helburuak bete ditugu.		
- Egin ditugun jarduerak gure helburuetara iristeko egokienak izan dira.		
- Gehiago ikasten da horrelako jarduerekin edo eskolak emateko modu klasikoarekin.		
- Jarduerak egiteko behar adinako orientazioa izan dugu.		
Proiektuko zer jarduera gustatu zaizkigu gehien?	Zer egin dugu bereziki ongi?	Zer hobetu behar dugu?

Azkenik, talde bakoitzeko kideen arteko ebaluazioa, harremanetarako gaitasunekin lotura handiagoa duten irizpideei dagokienez.

	BIKAIN	ONA	HOBETU DAITEKEENA	EZ DA NAHIKOA	%
	4	3	2	1	
TALDEKO PARTE-HARTZEA	Beti oso modu aktiboan parte hartu du, etengabe ekarpenak eginez eta besteena baloratuz emaitza onak lortzeko asmoarekin.	Ekarpen batzuk aurkeztu ditu eta batzuetan beste batzuenak baloratu ditu emaitza onak lortzeko asmoarekin.	Oso gutxitan egin ditu ekarpenak, eta besteenak onartu ditu, egokitasuna arrazoitu gabe edo ez.	Emaitza onak lortzeko asmoz, beste lankideenak ia ez ditu eman, ezta baloratu ere.	
ERANTZUKI-ZUN PARTE-KATUA	Beti bete ditu bere eginbeharrak, beti azaldu eta defendatu ditu besteen aurrean. Beti onartu ditu kritikak eta iradokizunak.	Gehienetan egin behar izan ditu. Ia beti azaldu eta defendatu ditu bere ekarpenak, eta besteenak onartu ditu. Ia beti onartu ditu kritikak eta iradokizunak.	Bere betebeharrak egin ditu, nahiz eta batzuetan berandu egin, baina normalean ez ditu azaldu, eta besteen kritikek eta iradokizunek, entzun arren, ez dute eraginik izan harengan.	Oso gutxitan edo berandu bete ditu bere betebeharrak. Ez ditu bere ikuspuntuak defendatu eta ez ditu besteen iradokizunak onartu.	
INTERAKZIO-AREN KALITA-TEA	Lidergo-trebetasunak eta entzuten jakitea, besteen ikuspuntuen eta iritzien kontzientzia.	Ikasleek interesa agertzen dute zereginean zentratutako eztabaida bizietan.	Interakziorako trebetasunen bat, arretaz entzuten da, eztabaida-ebidentziaren bat edo alternatibak planteatzea.	Oso interakzio gutxi; oso elkarrizketa laburra, ikasle bat distraituta dago interesik gabe.	
GATAZKAK KONPONTZEA	Ados egon ez denean, beti argudiatu ditu bere iritziak, eta besteenak entzun eta baloratu ditu guztientzat ona izango den akordio batera iristeko.	Ados egon ez denean, bere iritziak argudiatu ditu batzuetan, eta besteenak entzun eta baloratu ditu guztientzat ona izango den akordio batera iristeko.	Desadostasunari dagokionez, ia ez du iritzirik eman, eta ez du baloratu gainerakoena, guztientzat ona izango den akordio bat lortzeko.	Desadostasunak izan direnean, bere argudioak besteen gainetik jarri nahi izan ditu, arrazoirik eman gabe.	